

บทบาทของสังคมไทยในการสร้างสันติภาพโลก

โดย

ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์ประเวศ วะสี

ปาฐกถาพิเศษในการประชุมเรื่อง World Peace

จัดโดย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิฑู (มศว) และหนังสือพิมพ์มติชน

๓๑ มกราคม ๒๕๖๓

๑.

โลกที่ขาดสันติภาพกระทบทุกคน

ทุกประเทศ

โลกทุกวันนี้เต็มไปด้วยความรุนแรง ทั้งความรุนแรงอย่างโจ่งแจ้งและความรุนแรงอย่างเงียบ (Silent violence) ความรุนแรงอย่างเงียบหมายถึงความยากจน และการขาดความเป็นธรรม อันก่อให้เกิดความยากลำบาก ความเจ็บป่วย และการสูญเสียชีวิตของเพื่อนมนุษย์จำนวนมาก อันจะเห็นได้จากประชาชนจำนวนมากเป็นร้อยล้านคนต้องอพยพหลบภัย พลัดพรากจากบ้านเกิดเมืองนอน เพราะความยากจนและสงคราม ลูกเล็กเด็กแดงต้องไปล้มตายบนหนทางอพยพจำนวนมาก เช่น เรือล่มจมน้ำตายในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน มวลผู้อพยพจำนวนมากมหาศาลที่เข้าไปสู่ยุโรป ก่อให้เกิดวิกฤตต่อยุโรป วิกฤตทั้งทางจิตใจ วิธีคิด วิกฤตทางเศรษฐกิจ และวิกฤตทางการเมือง ก่อกระแสการเมืองเอียงขวาขึ้นในยุโรป คือเอียงไปทางเอาตัวเองเป็นที่ตั้งหรือใจแคบ และเผด็จการ การก่อการร้ายแผ่กระจายกลายเป็นสากล การสะสมอาวุธนิวเคลียร์ และความตึงเครียดอาจก่อให้เกิดการทำลายล้างขนาดใหญ่ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเพิ่มสมรรถนะในการทำลายล้าง เช่นใช้เครื่องบินชนตึกเวิลด์เทรดในนิวยอร์ก หรือใช้โดรนฆ่านายพลอิหร่านในประเทศอิรัก เมื่อเร็วๆ นี้

ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจอย่างสุดๆ ทั้งในประเทศเดียวกันและระหว่างประเทศ นำโลกไปสู่การเสียสมดุลในทุกมิติ การขาดสมดุลนำไปสู่ความปั่นป่วนวุ่นวายรุนแรง การทำลายสมดุลของธรรมชาติจนเกิดสภาวะโลกร้อนนำไปสู่ภัยร้ายต่างๆ มากขึ้น ก็เพิ่มความรุนแรงบนดาวนพเคราะห์ดวงนี้ นี่คือนิสัยของโลกที่ขาดสันติสภาวะที่กระทบทุกคนทุกประเทศ เราไม่มีทางไปต่อไปเหมือนเดิม นอกจากต้องร่วมมือกันสร้างสันติภาพโลก

๒.

จินตนาการใหญ่

สันติภาพโลกดูเหมือนเรื่องใหญ่มหาศาลสุดเอี่ยม แต่สิ่งที่ใหญ่กว่า คือ **“พลังของจินตนาการ”** มนุษย์สามารถมีจินตนาการใหญ่อย่างไม่มีที่สิ้นสุด เจ้าชายสิทธัตถะทรงมีจินตนาการที่ใหญ่กว่า “มนุษย์พันทุกซ์ได้” ในขณะนั้นไม่ทรงมีความรู้ว่าทำอะไร แต่จินตนาการใหญ่ทำให้ทรงมีฉันทะและวิริยะอย่างแรงกล้าในการค้นหาความรู้ว่าทำอะไร จนในที่สุดก็ทรงค้นพบวิถีทางแห่งปัญญาที่ทำให้มนุษย์พันทุกซ์ได้ อันเป็นปัญญาที่ส่องขึ้นโลกมากกว่า ๒,๕๐๐ ปี ฉะนั้นในการขับเคลื่อนสร้างสันติภาพโลก ก่อนอื่นมนุษย์ต้องมีจินตนาการใหญ่ว่า **“สันติภาพโลกสร้างได้”** แล้วเกิดฉันทะวิริยะอย่างแรงกล้าที่จะแสวงหาหลักการและจุดยืนที่จะจัดโลกทั้งใบไปสู่สันติภาพ

ทั้งนี้โดยอาศัยคำพูดของอากีเมตีสที่ว่า “ถ้าหาจุดยืนที่เหมาะสมและมีคานที่ยาวพอ ข้าพเจ้าสามารถจัดโลกทั้งใบได้”

นี่คือกฎของธรรมชาติในเรื่องคานงัด ถ้ามีจุดยืนที่จะจัดและมีคานที่ยาวพอ จะจัดอะไรที่ใหญ่โตเท่าใดก็ได้

ฉะนั้นเราต้องหาจุดยืนและคานที่เหมาะสมที่จะจัดโลกแห่งสันติภาพให้ลอยขึ้น

๓.

ประชาชนเพื่อสันติภาพ

(People For Peace = P4P)

คือจุดยืน

เมื่อหลายปีมาแล้วมีเครือข่ายแพทย์นานาชาติ เพื่อป้องกันสงครามนิวเคลียร์ที่เรียกว่า International Physicians for the Prevention of Nuclear War ได้รับรางวัลโนเบลสันติภาพ ในช่วงนั้นมีการเผชิญหน้ากันด้วยอาวุธนิวเคลียร์ ระหว่างสหรัฐอเมริกากับโซเวียตรัสเซีย มีหมอโรคหัวใจอเมริกันกับหมอโรคหัวใจรัสเซียคู่หนึ่ง พบกันในการประชุมวิชาการและชวนการตั้งเครือข่ายแพทย์นานาชาติเพื่อป้องกันสงครามนิวเคลียร์ เครือข่ายนี้มีแพทย์นานาชาติเข้าร่วมมากขึ้นทุกทีจนมีจำนวนหลายหมื่นคน ทำการประชุมและขอพบผู้นำในประเทศต่างๆ เพื่อขอให้ลดอาวุธนิวเคลียร์ ผลกระทบของความเคลื่อนไหวของเครือข่ายแพทย์นานาชาติ ทำให้ได้รับรางวัลโนเบลด้านสันติภาพ

ธรรมชาติของประชาชนหรือสังคมในประเทศต่างๆ ต้องการการอยู่ร่วมกันอย่างสันติมากกว่านักการเมือง ธรรมชาติของนักการเมืองมักจะตรงข้าม คือยึดถือในศักดิ์ศรี ผลประโยชน์ หรือต้องการหาเสียง เป็นเหตุให้เกิดสงครามมากกว่าประชาชน ผมเคยมีเพื่อนเป็นหมอผู้ใหญ่ชาวศรีลังกาชื่อ ศาสตราจารย์นายแพทย์ชัยวีระ เคยเป็นคนบดเคี้ยวแพทย์ พุดกับผมว่า ที่ชาวสิงหลกับทมิฬในศรีลังการบราฆ่าฟันกันนั้น ไม่ใช่เพราะประชาชนแต่เป็นเพราะนักการเมืองยุ่งประชาชนนั้นเขาอยู่ side by side ต้องการอยู่ร่วมกันโดยสันติ แต่นักการเมืองต้องการหาเสียง ลองนึกดูว่าเมื่อคราวไทยกับกัมพูชาขัดแย้งกันเรื่องเขาพระวิหาร มีคนพวกที่ยังในศักดิ์ศรีของชาติ พุดจาปลุกระดมแบบ “เลือดต้องล้างด้วยเลือด” แต่พุดถึงประชาชนที่ตะเข็บชายแดนทั้ง ๒ ประเทศ เขาอยากจะทำมาค้าขายระหว่างกันมากกว่าการรบราฆ่าฟัน หรือมองในประวัติศาสตร์จีนในยุคสามก๊ก ๖๐ ปี คนจีนตายไปหลายสิบล้านคน ในการรบกันระหว่างก๊กโจโฉ ชุนกวน และ

เล่าปี ประชาชนทั้ง ๓ ก็ก เขาก็ไม่มีเรื่องบาดหมางอะไรกันเลย แต่นักการเมืองทั้ง ๓ พาเขาไปตาย หรืออย่างเมื่อเร็วๆ นี้ ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ สั่งฆ่านายพลอิหร่าน ชีวิตประชาชนอเมริกันจะไม่ปลอดภัยมากขึ้น แต่ทรัมป์ก็คิดว่าการกระทำดังกล่าวจะทำให้เขาชนะการเลือกตั้ง ตั้งแต่ประธานาธิบดีจิมมี คาร์เตอร์ ผู้รักในสันติภาพ ใช้ไม้อ่อนกับอิหร่าน แล้วไม่ได้รับการเลือกตั้ง ก็เลยกลายเป็นบทเรียนให้ประธานาธิบดีคนต่อๆ มา มักใช้ความรุนแรงเพื่อหาเสียงให้ได้รับการเลือกตั้ง ข้า ฉะนั้นในการสร้างสันติภาพจะปล่อยให้เป็นที่หน้าทีของนักการเมืองอย่างเดียวไม่ได้

ประชาชนเพื่อสันติภาพ (People For Peace หรือ P4P) จึงควรเป็นจุดยืน เพราะประชาชนสามารถเป็นมิตรกันได้ทั่วโลก เพราะฉะนั้นในการประชุมเรื่องสันติภาพโลกในวันนี้ จึงเริ่มด้วยเรื่อง บทบาทของ**สังคม**ในการสร้างสันติภาพ

๔.

การอยู่ร่วมกัน

(Living Together)

ต้องเป็นตัวตั้งของการพัฒนา

สันติภาพคือการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสมดุลง ทั้งระหว่างคนกับคนและระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อม ในทุกๆ ระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น ระดับชาติ จนถึงระดับโลก

ในการพัฒนาหรือกิจการทั้งหลายเรามักเอาอย่างอื่นเป็นตัวตั้ง เช่น เอาลัทธิ อุดมการณ์ ศาสนา ระบบ เศรษฐกิจ หรือแม้แต่เหตุผล ซึ่งเป็นคนละเหตุผล

มีตัวอย่างตั้งแต่เล็กๆ ไปหาใหญ่ เช่น ยายกับหลานทะเลาะกัน ต่างอ้างว่าอีกฝ่ายไม่มีเหตุผล เหตุผลของคนอายุ ๘๐ กับของวัยรุ่น คงจะมีที่มาต่างกัน แต่เมื่อได้รับการบอกเล่าว่าไม่ควรใช้เหตุผลเป็นตัวตั้งของความสัมพันธ์ แต่ควรใช้หลักการ “การอยู่ร่วมกัน” มากกว่า ก็หายทะเลาะกัน หรือในครอบครัวเมื่อสามีภรรยาทะเลาะกันก็อย่างเดียวกัน การใช้เหตุผลไม่ทำให้หายทะเลาะกันหรือยิ่งทะเลาะกันใหญ่ การอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวนอกจากเหตุผลแล้วยังมีธรรมชาติอื่น ๆ อีกมากเพื่อการอยู่ร่วมกัน เช่น ความเห็นใจ ความรัก ความเมตตา การให้อภัย ความอดทน ไม่ได้มีแต่เหตุผล (ของใครของมัน) แต่เพียงอย่างเดียว

ถ้าใช้หลักการการอยู่ร่วมกัน คงจะไม่เกิดสงคราม ๓๐ ปี ในยุโรป เมื่อ ๔๐๐ ปีก่อนระหว่างแคโรลิกกับโปรแตสแตนท์ ไม่เห็นแปลกเลยที่ใครจะเป็นแคโรลิก ใครจะเป็นโปรแตสแตนท์ ใครจะเป็นอะไรๆ ก็อยู่ร่วมกันได้ ถ้าเราถือหลัก “การอยู่ร่วมกัน” เป็นตัวตั้ง เช่นเดียวกัน สำหรับการเป็นฮินดูหรือมุสลิม หรือเป็นมุสลิมชีอะห์ หรือมุสลิมสุหนี่ หรือคริสเตียน หรือยิว และไม่ว่าจะมีการปกครองระบอบใดๆ

ไม่ว่าเวียดนามต้องการเป็นคอมมิวนิสต์แล้วสหรัฐอเมริกาจะต้องส่งกองทัพเข้าไปฆ่าฟันเขา เพื่อไม่ให้เขาเป็นอย่างที่เขาอยากเป็น ถ้าถือหลัก “การอยู่ร่วมกัน” ไม่ว่าใครจะเป็นอะไรๆ

หรือระบบเศรษฐกิจการค้าเสรีเป็นตัวตั้งก็ไม่น่าจะถูก ควรจะเอาการอยู่ร่วมกันเป็นตัวตั้ง ส่วนจะใช้ระบบอะไรก็แล้วแต่ ซึ่งอาจต้องใช้หลายระบบประกอบกันเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ สมดุล

ชุมชนคือระบบการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุล

ฉะนั้นชุมชนในส่วนต่างๆ ของโลกจึงยังยืนอยู่ได้ถึง ๑๐,๐๐๐ ปี แต่ล่มสลายลงในโลกสมัยใหม่ ที่เอาอย่างอื่นเป็นตัวตั้ง ทำให้เกิด**การพัฒนาแบบแยกส่วน** การคิดและทำแบบแยกส่วนนำไปสู่การเสียสมดุลและสภาวะวิกฤตเสมอ

บัดนี้โลกเสียสมดุลและวิกฤตจนไปไม่ไหวแบบเดิมแล้ว ต้องพลิกความคิดหันมาสร้างชุมชนเข้มแข็ง (Community building)

ชุมชนเข้มแข็งเป็นรูปธรรมของการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุล ฉะนั้นหลักการข้อที่ ๑ คือ การอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลเป็นตัวตั้ง โดยสร้างชุมชนเข้มแข็งทุกๆ ระดับ ตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน องค์กร ท้องถิ่น ระดับประเทศ และ World community นี้ถึงจะเป็นโลกาภิวัตน์ที่แท้จริง

๕.

ออกจากสัญชาตญาณชนเผ่า (Tribal instinct)

สู่จิตสำนึกใหม่ (New Consciousness)

มีความขัดแย้งระหว่างสถานการณ์ความเป็นจริงของสังคม กับสัญชาตญาณของมนุษย์ ที่ไม่สอดคล้องกันและเป็นต้นเหตุของความรุนแรง

กล่าวคือสภาพสังคมเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว จากชุมชนเล็กที่อยู่กันตามชนเผ่ามาเป็นสังคมใหญ่ที่ผู้คนเข้ามาอยู่ปะปนกันอย่างหลากหลาย แต่สัญชาตญาณของมนุษย์เปลี่ยนช้า ยังเป็นสัญชาตญาณแบบชนเผ่า

ในครั้งโบราณมนุษย์อยู่รวมกันตามชนเผ่า แต่ละชนเผ่ามีวิถีคิด ขนบธรรมเนียมประเพณีแตกต่างกัน อาจมีความขัดแย้ง หรือปะทะ หรือปล้นสะดมระหว่างชนเผ่า คนในชนเผ่าจึงมีสัญชาตญาณระวังภัยจากคนต่างเผ่า และเห็นคนต่างเผ่าเป็นศัตรูได้ง่ายๆ

ในสมัยใหม่ที่คนมาอยู่ใกล้ชิดกันจำนวนมากและมีความหลากหลาย การจะอยู่ร่วมกันอย่างสันติได้ต้องมีใจกว้างนึกถึงคนทั้งหมด คนที่ยังมีสัญชาตญาณชนเผ่าย่อมเป็นคนที่มีความคิดแคบ หรือจิตเล็ก เห็นคนที่คิดต่างเป็นศัตรู คนที่มีสัญชาตญาณชนเผ่าก็จะตั้งสิ่งที่ควรใหญ่ไม่มีประมาณ เช่น พระเจ้า มาเป็นพระเจ้าเฉพาะของชนเผ่าของตน แล้วเข้าไปสู่ความขัดแย้งและความรุนแรงทางศาสนา และแม้แต่ในภายในศาสนาเดียวกันจะเป็นไปได้อย่างไรที่พระเจ้าองค์เดียวกันจะไม่เป็นพระเจ้าของคนทั้งหมด แต่เป็นเพียงพระเจ้าของแคธอลิกเท่านั้น ไม่ใช่พระเจ้าของโปรเตสแตนต์ หรือคนยิวเป็นเผ่าพันธุ์พิเศษของพระเยซูหรือของซีอะฮ์ หรือของซุนนี่

สัญชาตญาณเผ่าพันธุ์หรือจิตสำนึกกันคับแคบตั้งเรื่องทั้งหมดที่เป็นสากล ให้เป็นสิ่งที่เล็กแยกส่วนเฉพาะพวกหรือชนเผ่าของตน เป็นต้นเหตุของความขัดแย้งและความรุนแรง

ฉะนั้นหลักการที่ ๒ ของการสร้างสันติภาพ คือการสร้างจิตสำนึกใหม่ (New Consciousness) อันเป็นจิตใหญ่ที่คิดถึงความเป็นหนึ่งเดียวของทั้งมวล (The Same Oneness) มนุษย์และธรรมชาติทั้งหมดมีความเป็นหนึ่งเดียวกัน

คนที่เข้าถึงความเป็นหนึ่งเดียวของธรรมชาติทั้งหมด จิตใจจะเปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิง โดยเกิดความเป็นอิสระเบาสบายและมีความสุขอย่างลึกล้ำ เพราะหลุดจากการติดอยู่ในที่คับแคบของการแยกส่วน ประสบความงามอันล้นเหลือ เพราะความงามเกิดจากความเป็นทั้งหมด เช่น ดอกไม้ที่งามเพราะความเป็นทั้งหมด แต่ถ้าสับให้ละเอียดแยกย่อยไปเป็นองค์ประกอบต่างๆ เช่น คาร์บอน ออกซิเจน ไฮโดรเจน ความงามก็จะหายไป และเกิดมิตรภาพอันไพศาลต่อเพื่อนมนุษย์และสรรพสิ่ง อันเป็นไปเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

ยกตัวอย่าง เมื่อมนุษย์อวกาศชื่อ Edgar Mitchell ไปลงบนดวงจันทร์ เขามองมาเห็นโลก ทั้งใบลอยฟ่องอยู่ในอวกาศ จิตเขาเปลี่ยนโดยสิ้นเชิง เขากล่าวว่า “I came back to Earth, a totally changed man” _ ผมกลับมายังโลกเป็นคนี่เปลี่ยนไปแล้วโดยสิ้นเชิง กล่าวคือกลายเป็นคนที่มีมีความสุขอย่างลึกล้ำ ประสบความงามอันล้นเหลือ มีมิตรภาพอันไพศาลต่อเพื่อนมนุษย์และสรรพสิ่ง อันเป็นสภาวะของการเกิดจิตสำนึกใหม่ดังกล่าวข้างต้น เอ็ดการ์ มิทเชลล์ รู้ว่าการเกิดจิตสำนึกใหม่ เป็นไปได้และสำคัญยิ่ง จึงตั้งสถาบันศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่เกี่ยวกับจิตสำนึกใหม่ที่แคลิฟอร์เนีย มีเส้นทางอันหลากหลายที่นำไปสู่การเกิดจิตสำนึกใหม่ ทั้งที่เกี่ยวกับศาสนาและไม่เกี่ยว การเกิดจิตสำนึกใหม่เป็นกระแสใหญ่ (Mega Trend) อย่างหนึ่งของโลก และจำเป็นสำหรับการสร้างสันติภาพของโลก

๖.

สมรรถนะในการคลายความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

(Peaceful Conflict Resolution)

ในสถานการณ์ปัจจุบันซึ่งเต็มไปด้วยความขัดแย้ง หลักการที่ ๓ ของการสร้างโลกแห่งสันติภาพ คือสร้างสมรรถนะในการคลายความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ความขัดแย้งที่ยากๆ เป็นความขัดแย้งเชิงโครงสร้าง ไม่ใช่ความถูกผิดส่วนบุคคล การสอนธรรมะแบบลอยตัวเช่น “ใจเย็นๆ ไว้ระยะ โยม” ถึงไม่ได้ผล แต่ต้องเข้าใจบริบทของความขัดแย้งเชิงโครงสร้าง และมีสมรรถนะในการส่งเสริมการเจรจาทางคลายตัวออกจากความขัดแย้งด้วยสันติวิธี มิฉะนั้นความขัดแย้งเหล่านี้จะบานปลายกลายเป็นความรุนแรง ทุกประเทศควรที่จะพัฒนาสมรรถนะในการคลายความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ทุกมหาวิทยาลัยควรมีศูนย์สันติวิธีและอื่นๆ ถ้าทำได้ดีสมรรถนะในการคลายความขัดแย้งด้วยสันติวิธีจะมีประโยชน์ต่อการสร้างสันติภาพระดับโลกด้วย

๗.

วิถีคิดใหม่ที่สอดคล้อง กับความจริงตามธรรมชาติ

ทางสายกลาง - มัชฌิมาปฏิปทา

“ความจริงมีชัยเหนือทุกสิ่ง”

“สตยเมว ชยเต” – จารีกเสาพระเจ้าอโศกที่ปาอิสิปตนมฤคทายวัน¹

ความจริงคือความจริงตามธรรมชาติหรือกฎของธรรมชาติ

ในอิทัปปัจจยตาปฏิจสมุเปบาท มีพระบาลีอันไพเราะซึ่งแปลว่า “พระตถาคตจะบังเกิดก็ตาม หรือไม่บังเกิดก็ตาม ธรรมชาติย่อมตั้งอยู่แล้ว นั้นเทียว”

ธรรมชาติ หมายถึง ความจริงของธรรมชาติ หรือกฎของธรรมชาติ ซึ่งดำรงอยู่แล้ว พระพุทธองค์ไม่ได้ทรงสร้างขึ้น แต่ทรงเป็นผู้ค้นพบและนำมาเผยแพร่ กฎของธรรมชาตินั้นมีชื่อเรียกว่า “อิทัปปัจจยตา” หรือ ความเป็นกระแสของเหตุปัจจัยของธรรมชาติ อิหะ แปลว่า นี้ อิทัปปัจจยตา มีความหมายว่า นี่เป็นปัจจัยให้เกิดนี้ นี่เป็นปัจจัยให้เกิดนี้ๆ ...

..... → → → → → → → →

กระแสนของเหตุปัจจัย หรือความเป็นเหตุเป็นผล

ธรรมชาติเป็นกระแสนของความเป็นเหตุเป็นผล หนุนเนื่องไม่ขาดสาย ไม่มีจุดเริ่มต้นหรือจุดสิ้นสุด ไม่มีการแยกส่วนตายตัว

¹ ศรีศากยอโศก : พระราชประวัติจอมจักรพรรดิอโศกมหาราช

ความเป็นเหตุปัจจัยก็ย้อนหลังไปได้เรื่อยๆ โดยไม่พบจุดเริ่มต้น และเคลื่อนไปข้างหน้าอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ฉะนั้นจึงไม่มีส่วนสุด (Extremes) ทั้ง ๒ ข้าง มีแต่ “**ทางสายกลาง**” ของความเป็นเหตุปัจจัยที่หมุนเนื่อง ไม่มีตัวตนที่แยกส่วนใดตัว จึงไม่แยกเป็นข้างเป็นขั้ว

วิถีคิดในโลกมักคิดแบบตายตัวแยกส่วน แบ่งเป็นข้างเป็นขั้ว อันเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งและรุนแรง การคิดและทำแบบแยกส่วนจะนำไปสู่การเสียสมดุลและสภาวะวิกฤตเสมอ การพัฒนาต่างๆ ในโลกมักเกิดจากการคิดและทำแบบแยกส่วน จึงนำไปสู่การเสียสมดุลในทุกมิติ และสภาวะวิกฤต

หลักการข้อที่ ๔ ของการสร้างสันติภาพ คือการปรับวิถีคิด จากการคิดแบบตายตัวแยกส่วน สู่การคิดที่สอดคล้องกับความจริงของธรรมชาติ คือ คิดแบบทางสายกลางหรือมัชฌิมาปฏิปทา

การคิดแบบทางสายกลาง จะปลดปล่อยตนเองไปสู่อิสรภาพจากการติดอยู่ในความไม่จริงแบบแยกส่วนแยกข้างแยกขั้ว อิสรภาพทำให้เกิดความสุขและความบรรสานสอดคล้อง (Harmony) ในตัวเองและสังคม ความเป็นเหตุเป็นผลคือปัญญาที่ไม่ติดอยู่ในอารมณ์โกรธเกลียดแยกข้างแยกขั้ว นำไปสู่การสร้างสันติภาพทางสายกลาง หรือมัชฌิมาปฏิปทากับการพัฒนา จึงมีความสำคัญยิ่ง

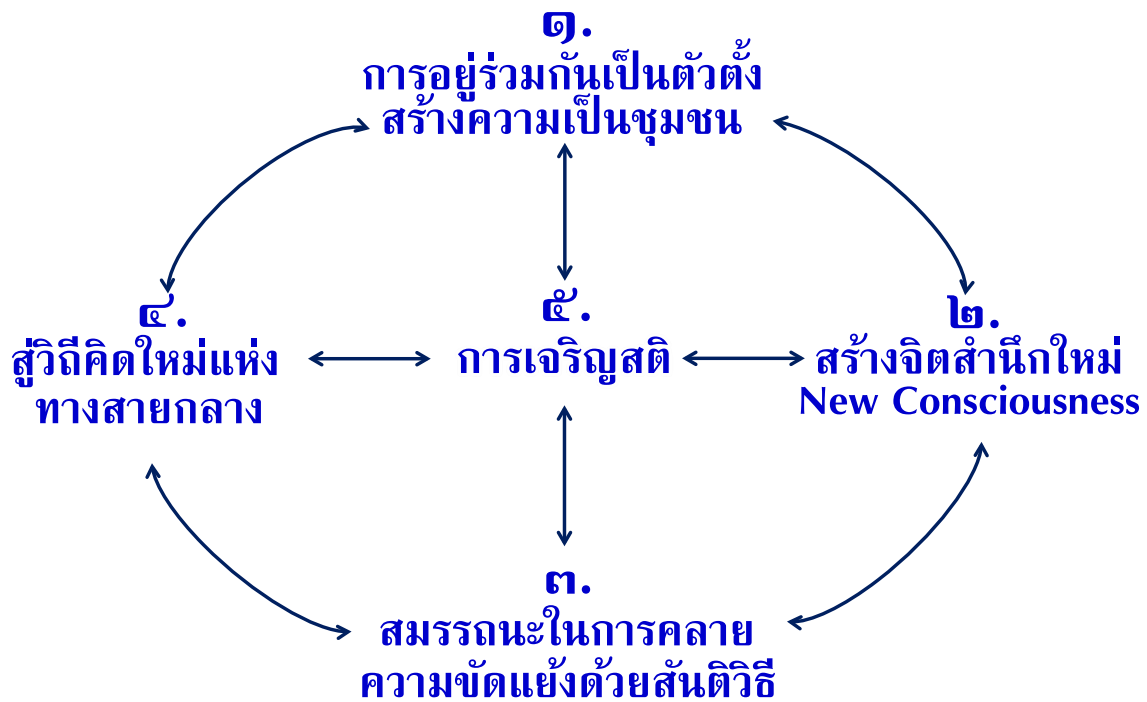
มหาวิทยาลัยสงฆ์มีปัญญาชนจำนวนมาก อยู่ในฐานะที่จะทำความเข้าใจและเผยแพร่เรื่องมัชฌิมาปฏิปทากับการพัฒนาได้เป็นอย่างดี

๘.

การเจริญสติเป็นที่ต้องการในที่ทั้งปวง

รวมหลักการ ๕ ประการ ในการสร้างสันติภาพ

รูปข้างล่างแสดงหลักการ ๔ ประการในการสร้างสันติภาพที่กล่าวไปแล้ว คือ

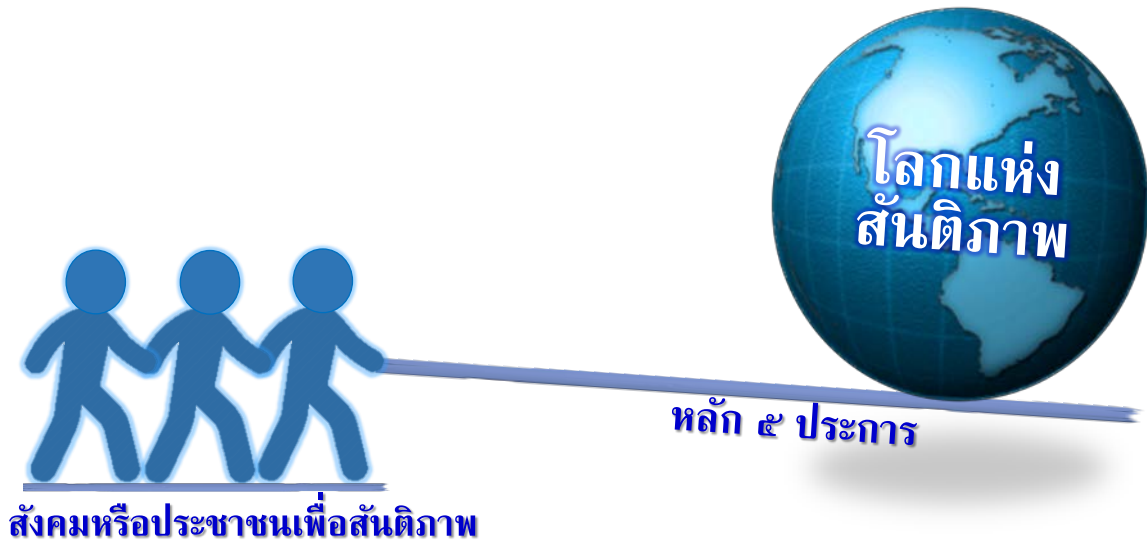

ทั้ง ๔ เรื่อง แต่ละเรื่องก็ยังคงเป็นการยาก แต่ถ้าเติมหลักการที่ ๕ ลงไปตรงกลาง จะเชื่อมโยง ทำให้ทุกอย่างง่ายขึ้น จะทำให้เรื่องที่เป็นไปไม่ได้เป็นไปได้ นั่นคือการเจริญสติ การเจริญสติเป็นที่ต้องการในที่ทั้งปวง การเจริญสติทำให้เกิดสุขภาวะ สติปัญญา และความสัมพันธดี ทำให้การคิดแบบทางสายกลางเป็นไปได้มากขึ้น การเจริญสติเป็นที่นิยมมากขึ้นๆ และจะเข้ามาเป็นอีกเครื่องมือหนึ่งของการสร้างสันติภาพ

๙.

เครื่องมือในการขับเคลื่อนการสร้างสันติภาพโลก

ภาพข้างล่างแสดงการจัดโลก

สังคมหรือประชาชนเพื่อสันติภาพ (P4P) คือพื้นที่มั่นคงสำหรับยืนเพื่อจัดโลก ประชาชนเป็นพื้นที่ที่มั่นคง ยั่งยืน มีใจเพื่อสันติภาพ และคล่องตัวมากกว่ากลไกที่เป็นทางการของรัฐ ฉะนั้นสังคมหรือความร่วมมือของประชาชนเพื่อสันติภาพ (People For Peace) จึงควรเป็นพื้นที่แห่งการขับเคลื่อนสันติภาพโลก ทั้งนี้โดยไม่ปฏิเสธความสำคัญของภาครัฐ

ส่วนคานจัด คือ หลักการเพื่อสันติภาพ ๕ ประการ ดังกล่าวในตอนที่ผ่านมา อันได้แก่

๑. ถือการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสมดุล เป็นตัวตั้งของการพัฒนา
๒. สร้างจิตสำนึกใหม่ อันเป็นจิตใหญ่ที่คิดถึงความเป็นทั้งหมด (The Whole)
๓. สร้างสมรรถนะในการคลายความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

๕. ปรับวิถีคิดใหม่ สู่การคิดที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของธรรมชาติ – แนวทางสายกลาง

หรือมีชฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

๕. ส่งเสริมการเจริญสติให้เต็มสังคม

หากทุกองค์กรและสถาบันในชาติพัฒนาหลักการแห่งสันติภาพทั้ง ๕ ประการ ก็จะเติบโตเป็นคานงัดที่แข็งแรงและยาวพอ ประกอบกับพื้นที่ หรือจุดยืนของคานงัดที่มั่นคงคือ P4P ก็จะสามารถงัดโลกทั้งใบให้ลอยขึ้นได้ นั่นคือสันติภาพโลก

เรื่องใหญ่สามารถเริ่มได้จากจุดเล็ก คือวันนี้ ๓ ฝ่าย ที่มาร่วมประชุมคือ **มศว.** หนังสือพิมพ์มติชน และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ร่วมกันก่อตั้ง “มูลนิธิสันติภาพนานาชาติ” **International Peace Foundation (IPF)** ขึ้นมาเป็นเครื่องมือ แล้วค่อยๆ ชวนองค์กรอื่นๆ มาร่วมมากขึ้นๆ เช่น มหาวิทยาลัยทั้งหมด องค์กรศาสนาต่างๆ สื่อมวลชน ฯลฯ ขับเคลื่อนเพื่อสันติภาพอย่างต่อเนื่อง การเชิญทูตจากต่างประเทศเข้าร่วมอย่างในวันนี้ เป็นเรื่องที่ดีอย่างยิ่ง เพราะสถานทูตต่างๆ ก็ตั้งอยู่แล้ว และการสร้างสันติภาพก็เป็นเรื่องที่ดีงาม การที่สถานทูตทั้งหมด ซึ่งก็จะเชื่อมโยงไปถึงทรัพยากรเพื่อสันติภาพของแต่ละประเทศจะเข้าร่วมย่อมเป็นสิ่งไม่ยาก การนี้ก็จะไปสมกับที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช อันทรงเป็นที่รักของปวงชน เคยตรัสไว้ว่า

“ประเทศไทยเหมาะแก่การที่นานาชาติ จะมาคุยกันเรื่องสันติภาพ”
